I, 4, 1935 6 LEI

ICONAR

„Cine renunță la mormânt, renunță la înviere. Pentrucă, condiția învierii stă în acceptarea prealabilă, neșovăitoare, senină, a durerilor și apăsării mormântului".

Primejdia celor „de pe urmă"

de NAE IONESCU

Au început încă de pe acum să se desemneze — pentru ochiul deprins a vedea morfologic — momentele procesului dialectic al naționalismului rumânesc. De aceea nu e deloc premartur a vorbi de primejdiile cari pândesc această mișcare, — sau cel puțin de unele din ele.

Naționalismul rumânesc a trecut de faza în care era atacat ca atare. Fie că e vorba de o poziție în sine greu de atacat, fie că momentul istoric lasă prea puțin loc pentru o asemenea dușmănie pe față, trebue să recunoaștem că adversarii firești — și sunt foarte mulți — ai naționalismului nu au acceptat decât incidental și în orice caz foarte risipit o luptă deschisă, cu toate că prilejuri s'au înfățișat destule. Astfel încât se poate afirma că, principial dacă nu chiar doctrinal, naționalismul a învins din chiar momentul în care — dialectic sau prin simpla afirmație a faptei — a isbutit să se formuleze.

Iar dovada acestei isbânzi stă în năvala mărturisirilor de credință naționalistă pe cari le înregistrează în ultima vreme viața noastră obștească.

Să nu ne înșelăm însă, — avem de a face cu o isbândă numai aparentă, sau în orice caz foarte primejduită. Iar primejdia vine dela calitatea nouilor aderențe. De unde nevoia de a ne da seama de ele, cu atât mai mult, cu cât nici nu e prea greu.

Să încercăm deci.

Intre noii naționaliști va trebui să deosebim mai întâi pe cei de cea mai proastă calitate, dar nu și cei mai puțin primejdioși: pe acei oameni publici excesiv de personali cari nu au crezut niciodată în nimic, cari nu au nevoe să creadă în ceva, pentru simplul motiv că singura lor preocupare e... să se țină la suprafață; în orice împrejurare, — cu orice preț. Manevrele

lor au început deja. Și dacă asemenea manevre nu au reușit atunci când au încercat o apropiere de sâmburele sănătos al mișcării, ele nu au fost lipsite de succes când a fost vorba de ramuri mai puțin viguroase ale naționalismului rumânesc. Față de acești aderenți se cere nu rezervă, — ci inimiciție categorică. Sunt doară dușmanii de ieri ai naționalismului, și cu ei nu e împăcare posibilă. Elementar: un dușman nu trebue câștigat, ci distrus. Iar instituția, organizația sau mișcarea care își iartă inamicii e substanțial putredă și sortită ca atare pieirii.

Sunt — între noii aderenți — mai departe, acei oameni cari încearcă să toarne realități istoric perimate în nouile forme ale vieții. „Cum, — există cineva care să nu fie naționalist? Este naționalismul o doctrină? Nu e naționalitatea (și naționalismul) o stare naturală? Că doară de când există România modernă totul numai național a fost: școală națională, biserică națională, industrie națională, capital național. Până și partidele politice sunt naționale: național-liberal, național-țărănesc și mai știu eu cum". Da și nu. Mai ales nu. Căci naționalismul acesta al statului românesc modern, este naționalismul liberal, copil legiuit al veacului al 18-lea, care definește națiunea *juridicește*, prin *totalitatea cetățenilor*; e naționalismul chiar al ultimei noastre constituții după care toți locuitorii țării cari îndeplinesc anumite condițiuni sunt români, indiferent de originea lor etnică; e naționalismul economiei liberale care consideră drept capital național ori ce capital aparținând unui cetățean român sau unei firme juridicește românești. Asta nu are însă deloc de a face cu naționalismul vremii de astăzi, care se delimitează natural și nu juridic, organic și nu contractual. Aderenții naționaliști ai acestei categorii nu pot fi acceptați; ei trebuesc — întru cât nu ar fi ofensivi — pur și simplu respinși și lăsați să moară cu momentul istoric care i-a creat.

Mai există, însfârșit, o a treia categorie de naționaliști: acei cari spri-

COLIND

Nicadorilor

S'a desprins o stea din cer,
Numai lamură de ger,
Să vă'ngâne sub zăvor
Pârguit colind de dor,
Lerui Doamne Ler.

Lespezile reci topesc
Trei rubine ce-amintesc
Colţ de rai cu şes şi munţi,
Ţară'ncinsă sub trei frunţi,
Verde măr domnesc.

Pe potică de cătun,
Sprijinit în băţ de-alun,
Prin zăhaturi de troian,
Ca în fiecare an,
Umblă Moş Crăciun.

Licurici — opaiţul chior
Pe pricichi lângă cuptor.
Plânge mama şi o soră
Un crâmpei de auroră,
Dorul mamei dor.

Tu, mândreţe de fecior
Ca stejarul codrilor!
Beau străinii după plac
Sânge cald de neam sărac,
Dorul mamei dor.

Flori plăpânde de prier,
Ingeri de copii ne pier,
Ni-i necazul fără glas
Şi ni-i traiul de pripas,
Lerui Doamne Ler.

Trei haiduci cu braţ de fier,
Toţi în ţundre de oier,
Ard în gândul lor de foc
Un luceafăr de noroc,
Lerui Doamne Ler.

Când viteaz se sbate'n ei.
Pieptu-i colţuros de stei;
Sub prăsea pumnalul strânge,
Sete aprigă de sânge
Şi pornesc toţi trei.

Cale verde sub destin,
Spre luceafăr cristalin.
Ţară nouă, ţară mare,
Numai cer şi sărbătoare,
Dalbe flori de crin.

Crud şi pizmătar Irod,
Suflet numai smârc şi glod,
Le retează drumul drept.
Gâlgâit de sânge'n piept,
Urlet de zăvod!

Printre gratii de rugină,
O cărare de lumină
Peste beci cu mucegai
Inspre-o ţară verde'n strai,
Floare de sulcină.

In priviri, un curcubeu
De pământ şi jertfe greu,
Căpitan trimis spre glorii
Din străfunduri de istorii
Şi de Dumnezeu.

Duc arhangheli către cer
Imnul oştilor de fier,
Marş de sânge şi victorii
Inspre culmi de'nalte glorii,
Lerui Doamne Ler.

VASILE I. POSTEUCĂ

Neam valah, neam al me[u]

Neam valah, neam al meu,
cu paşi de fier, cu pumni de crem[ene]
cine-ar putea'n izbânzi să ţi s'asem[ene]
dacă-ai vrea să vreai mereu,
neam valah, neam al meu?!...

Neam valah, neam al meu,
cu uitătură: aprigă paznică, —
saltă'n picioare — oaste năprasn[ică]
de toate furtunile gata mereu, —
neam valah, neam al meu!...

Neam valah, neam al meu,
ridică-ţi peste aspra lumii întrece[re]
pumn, puşcă, frunte, coasă, sapă, sece[ră]
şi fă-le să străfulgere, prin timp,
[mereu, —
neam valah, neam al meu!...

Neam valah, neam al meu, —
oţeliţi de trudă şi de lupte crâncen[e]
de-om şovăi de-acum, de ne-om cru[ţa]
[pustiul mânce-ne
gârboviţi de casne şi-asupriri, mereu,
neam valah, neam al meu!...

ARON COTRU[Ş]

Insomnorată

Am bătut în geamul unui bob de rou[ă]
Licurici, cu cheie de lumină nouă,
mi-au deschis vederii cioburi de
[spectaco[l]
zori de căi lactee, aripi de miracol.

Greerişul ierbii-şi picura nesomnul
din viori, în vis încorsetate. Domnu[l]
rupse cheutoarea lunii şi-arunca
salbă după salbă, câte-odat'o stea.

Şi-am topit reflexul unu solz de gh'aţă
o bunică basme înşira pe aţă.
Moş Crăciun, cu boţuri vechi de
[mămăligă
tot umbla să prindă pui de ger,
[să-i frigă

Şi-am bătut în poarta unui strop de tuş.
Mi-a deschis cu coada-cheie-un
[spiriduş,
şi-am intrat Palatul morţii clipotea.
Oase şi iar oase; carnea-mi se topea.

GEORGE STRATOIU

jinind naţionalismul pe etnicism, au o idee până la un punct justă de ceea ce înseamnează naţionalismul, dar cari fiind ei înşişi oameni vechi, nu fac decât s ă c u n o a s c ă — şi încă numai imperfect —, dar în nici un caz nu pot s ă t r ă i a s c ă această nouă credinţă. De aci inconsequenţa în desfăşurarea doctrinală a „programului" lor, şi incapacitate vădită în realizarea unui asemenea program. Ca orice fiinţă hibridă, căreia i se refuză, dela Dumnezeu chiar, putinţa de a rodi. Faţă de acest fel de naţionalism atitudinea oamenilor noui trebue să fie de rezervă: să-i lase să încerce a se realiza, pentruca să... falimenteze. Atitudine cu atât mai îndreptăţită cu cât pe de o parte această specie de naţionalişti nu se poate încadra şi deci nu poate fi întrebuinţată în vremea nouă (pentrucă lipsită de suflul revoluţionar) iar pe de alta nu e atât de puternică încât să poată falsifica sau măcar întârzia mersul vremii.

Iată, deci, trei categorii de aderenţi la mişcarea naţionalistă cari, departe de a adăuga ceva la această mişcare, nu ar face decât să o altereze, dacă ar fi acceptaţi în noua comunitate de credinţă. Tinerimea rumânească trebue să ştie că naţionalismul de azi e o nouă formulă de viaţă, o nouă stare a lumii, un nou ev al istoriei. Realizarea mai repede şi mai completă a acestei formule atârnă de existenţa unui sâmbure sănătos al mişcării, conştient de răspunderile şi îndatoririle lui.

Iar între aceste îndatoriri, cea dintâi e de sigur: aspra intransigenţă doctrinară, ce nu se obţine decât cu ruperea tuturor punţilor cari duc în afara obştei de jertfă şi de iubire a noului naţionalism rumânesc.

„Şi cei dintâi ca şi cei de pe urmă"?

Asta nu e întotdeauna adevărat. Mai ales când cei dintâi au făcut proba focului, iar cei de pe urmă, — nu.

NAE IONESCU

Nici-o elită nu-şi poate păstra situaţiunea, nu se poate menţinea la conducere fără p r e s t i g i u în faţa mulţimii. Orice individ făcând parte din elită trebue să se l e g i t i m e z e că are însuşirile necesare pentru conducere în general sau pentru o funcţie specială înăuntrul elitei sociale.

TRAIAN BRĂILEANU

Cuvânt pentru prieteni

România nouă, crescută din văpaia sufletelor tinere, turlă de biserică din truda şantierului, aduce cu sine altă orientare şi în ceeace era până acum viaţă spirituală românească. Semnificativ este, însă, că, oriunde se pune în discuţiune această lume nouă, nu întâlnim numai acele postulate şi directive proiectate într'un viitor luminat cu foc de artificii, ci ne izbim la fiecare pas de realizări; şi nu se mai verifică probleme, ci se cercetează fapte. Recunoaşterea lor înseamnă consolidarea drumului nou.

Anul 1935, an de frământări şi nădejdi, aduce în cultura noastră trei lucrări — Paul Constantinescu, O noapte furtunoasă; Mircea Streinul, Tarot sau călătoria omului; Leon Ţopa, Universitatea ţărănească; — asupra cărora critica câtorva băeţi deştepţi, dar superficiali şi flecari, a şi aruncat, grăbit, judecăţi de valoare. Nu interesează dacă, faţă de înfăptuiri, părerile emise sunt pozitive sau negative, sau dacă ele, între ele sunt, contradictorii, ci de remarcat este uşurinţa cu care se laudă sau se înjură, se terfeleşte munca îndelungată, cinstită. De aceea înainte de a încerca să prezentăm o operă de artă sau ştiinţă, vom fi nevoiţi să înlăturăm, nu fără greutate, pentrucă unii critici au nume răsunătoare, murdăria de aprecieri îngrămădită ca mătasa broaştelor în jurul florilor de apă *).

Prezentarea acestor trei lucrări — de artă muzicală, literară şi de ştiinţă — se va fixa dela început în autencitatea lor rumânească. Muzica lui Paul Constantinescu, poezia lui Mircea Streinul, sau strădania de îndrumare a şcolilor superioare ţărăneşti, aşa cum o înţelege cu tot complexul de date camaradul Leon Ţopa, nu şi-ar putea găsi aci, în nici un caz, prilej de discuţiune, dacă nu ar căuta drumul nou în cultura rumânească. Or în privinţa fixării unor criterii de artă rumânească pare să nu fie lămuire. Critica noastră cunoaşte un fel de teorie vagă, nebuloasă, a specificului etnic, dar mulţi mai cred că a scrie rumâneşte înseamnă a prezenta în chip fotografic viaţa poporului. Asupra formei pe care o impune posibilitatea de desvoltare a motivului popular, rumânesc, pe care o ia el însuş în arta populară, nu se ştie prea mult. Şi aceasta pare a fi problema centrală a artei noastre, dacă nu alunecăm în învechita discuţiune raţionalistă asupra deosebirii dintre fond şi formă.

Caracteristic pentru v. XIX este introducerea forţată, peste formele artei autohtone, a formelor valabile în apus. Se concepe în mod artificial, mai mult ca problemă de imitaţie, crearea genurilor de artă. Romanul, drama, epopeia, sonata, suita, fuga, sunt pentru arta românească de totdeauna forme universal valabile **). Sămănătorismul, gândirismul au încercat să-şi afirme în aceste forme o viaţă românească. Abia în ultima vreme, după o cercetare mai pozitivă a realităţilor, se pune problema artei rumâneşti, pornind dela acea mică parte, scânteia de creaţie care e motivul, pentru lucrări de proporţii, tema. In judecarea acestor opere de artă nu importă poate felul de exprimare modern — în poezie neologismul iar în muzică disonanţa —, ci structura formei faţă de ideie, faţă de motivul primar rumânesc De aceia ni se pare muzica lui Paul Constantinescu şi poezia lui Mircea Streinul deschizătoare de drumuri în arta rumânească.

Ar părea că faţă de această problemă de artă, lucrarea lui Leon Ţopa nu ar avea suficiente puncte de contact pentru a fi încadrată în aceiaş discuţiune. Leon Ţopa concepe, însă o nouă poziţiune, faţă de ceeace era la noi acţiunea de culturalizare a poporului, prin educarea elitelor ţărăneşti, a căror ascensiune spirituală să nu părăsească comunitatea strânsă a satelor şi să o slăbească, ci să o fortifice, să-i deschidă orizonturi, să crească aşa cum poate, să curgă pe adevăratul făgaş de împlinire.

Trei lucrări au fost concepute în frământările de gânduri, cari au închegat comunitatea iconară. Este o datorie a noastră să ne oprim pe rând asupra fiecărei lucrări şi să le punem în lumină. Să se ştie că au răsărit din nevoie trudnică de exprimare, din-tr'o nelinişte metafizică ce-şi caută echilibru în actul de creaţiune, de înfăptuire.

Pe viitor analiza acestui triptic.

LIVIU RUSU

*) Să-mi fie permis să fac aci o notă cu privire la un articol apărut în Porunca Vremii împotriva operei muzicale a lui Paul Constantinescu, semnat de N. Bogdan. Autorul articolului dovedeşte, pe lângă o lipsă de informaţie crasă în problemele de artă, şi lipsă de loialitate. Paul Constantinescu nu este de origine iudaică, ci unul din compozitorii noştri care a scris cea mai autentică muzică bisericească, punând problema principiului de infinit ce stăpâneşte linia cântului bisericesc. Când i s'au pus la dispoziţie datele cu privire la descendenţa românească a lui Paul Constantinescu Porunca Vremii a refuzat să retracteze afirmaţiile gratuite şi insultătoare. Ne facem o datorie de onoare de a pune această chestiune la punct, pentru Porunca Vremii.

**) Vezi D. Cuclin, Tratat de estetică. 1933.

Curcubeu peste ţară

I.

Iarnă, creangă de omăt,
drumuri albe până hăt...
Sub pădure: mărgărint
şi ştergare de argint.

Din hotar până'n hotar,
jaf de fulgi cât fluturi: dar;
pas de înger şi troian
pân' la brâu din lan în lan.

Drum de sănii, până 'n leat.
Tata, stea o săgetat,
stea albastră. Căpriori,
noaptea pe la cântători.

Ţara, câtu-i lungă, hăi!
câtu-i lată, zurgălăi,
rai de stele, măr domnesc
ş'un plug nou, împărătesc.

Un colind frumos de-un ceas
şi-o fântână ce-a rămas
desvelită lângă cer,
Lerui Doamne, Lerui-Ler.

Munţi de lună şi voinici
şi luceferi de arnici
şi de aur, grâu frumos,
cum e faţa lui Hristos.

II.

Mănăstire, brazi în soare,
uşă de stejar, rapsozi.
In desene: volevozi
şi crăiese de cicoare.

Eva şi Adam în piele,
şi un nuc frumos rotat,
şerpe cu argint vărgat,
fructe neculese, stele.

Iz de ceară şi tămâie,
piatră înflorită'n cruci;
fraţi, cu palme de haiduci,
vin, cu-aromă de gutâie.

Cărţi cirile, bolţi înalte,
în icoane: iad şi rai,
îngeri albi cu păr bălai,
zapis, draci, cântar şi alte.

Iesle joase, magi, odoare,
steauă şi păstori fugind.
Serafimi frumoşi, colind,
porumbel şi ram de floare.

Letopiseţ, semne, peană,
ochi de poftă şi păcat...
Miel de crin, însângerat,
Maica-Domnului, vădană.

TEOFIL LIANU

Calitate şi numai calitate

Ne sunt proaspete în minte cuvintele împărăteşti rostite intonat cu prilejul sfinţirii unui locaş destinat muncii tineretului: „Până acum era nevoe şi de cantitate, de astăzi înainte, însă, e nevoe de calitate şi numai de calitate"! Răspunsul tineretului nu putea fi decât românesc, adică tot verde. Ropotul de aplauze a însemnat de o mie de ori: „aşa este".

Cuvintele, ca grâul, au căzut în suflete de ciornoziom şi'n suflete de piatră. Şi vor răsări la anul sau la câţiva ani, traducând înţeles de viaţă. Pentru ziua aceasta, numai două vorbe, una pentru Arhanghelul-Voevod al biruinţii binelui şi alta pentru sămănătorul de neghină.

Acum un an, Nae Ionescu, întreba în Cuvântul Studenţesc: Unde sunt cei peste 100.000 de studenţi, cari, de douăsprezece ori la 10 Decembrie, s'au ridicat ca să implânte steagul dreptăţii rumâneşti? Majoritatea lor absolută se adăposteşte azi în negura trădării. Dacă toţi aceştia rămâneau pe poziţie în locul perspectivelor vremii de umbră, de-acum, am fi descoperit icoana patriei, zămislită din adâncul de soare al firii noastre, cu precizări de eternitate. Şi clocoteşte întrebarea: Ce vom face când, până acuma, dintr'o sută, s'au pierdut 98?

O sută de mii! Această imensă cantitate n'a avut un drum, n'a ştiut ce vrea. Numai puţini şi-au trăit drumul. Cantităţile sociale, dispuse spre desagregare, sunt mereu ţinute în echilibru de câţiva sâmburi grei de uman, de dragoste de neam, având un Dumnezeu. Ca boabele grele şi pleava. Şi iată că pleava omenească se descoperă de zeci de ori mai multă decât grăunţele.

Cantitatea a pus mai degrabă stavilă decât a ajutat pasului sprinten şi curat al calităţii. A fost un noroc pentru duşmanii neamului şi pentru slugile lor, mânuitoare abile cu cantităţile uşoare, ei înşişi sprinteni jucători pe funii, precum i-a eternizat surâsul dureros al lui Eminescu. A fost însă un mare noroc pentru neam. În faţa acestei, aparent, continue eşuări, dar necontenit întreţinute lupte, o mai omenească organizare a valorilor se lămurea. Firul roşu al vrerilor dela 1922 s'a văzut incontinuu şi tot mai clar. Sâmburii acţiunii de atunci sunt şi centrele de coeziune de astăzi. Numai pleava n'a putut înfrunta furtunile. Aşa cum trebuia a fost cernută ploaia reîntrupării legionare la Dunăre.

Bun, nu'nseamnă acum trădător alor tăi, pentru a servi cauza străinilor, sub cuvânt că serveşti „umanitatea"? Străinii, dacă ar fi atât de umani ca noi, n'ar căuta să ne robească pentru altarele umanităţii lor. Avem atunci dreptul, cu toate rănile de veacuri, ca descendenţi din cele mai nobile popoare, să impunem umanitatea noastră naţională, tuturor popoarelor cari au pretenţii de a ne umaniza.

Buni, sunt cei însetaţi de umanitatea neamului lor. Buni, sunt cei viteji şi muncitori pentru dreptate şi adevăr, căci aceia vor fi temelie. Buni sunt cei cu credinţă tare şi cu gând de sfinţenie, căci aceia vor pune piatră de hotar între moartea ce trăeşte acum şi viaţa ce vine. Buni veţi fi, când veţi înţelege că pentru a fi uniţi aveţi nevoe de putere de sacrificiu şi

veţi căuta şcoala sacrificiului sfânt şi creator de umanitate, căci atunci veţi birui. Ci aceia, la care a reînviat, la 1922, sufletul legionar, le-au avut pe toate acestea. La ei nu e umbră de îndoială. Pasul lor nu şi-a schimbat ritmul. În cadenţa lor de defilare, păşesc astăzi zeci de mii, va păşi mâne un neam întreg.

Acum, la plinirea celor treisprezece ani de răscolire şi purificare în noi, trecem spre sfârşitul începutului. Pleava a rămas multă, grăunţe puţine. Un lucru însă e lămurit, amestec şi legătură acestea nu au. Nu mai voiesc să aibă. Luptă a început între cei puţini şi buni şi cei mulţi şi nemernici. Între calitate şi cantitate. E lupta între cele două principii: Ormuzd şi Ahriman, Arhanghelul Mihail şi Satana.

Numai calitate, ca să se zidească pildă de început. E prima concluzie, verificată prin decret împărătesc, ce s'a descătuşat din treisprezece ani de svârcolire. Decretul îl poate revendica toată lumea. Nu e nici furt, nici in[...] taţie. Cuvintele sunt reflecţia unui ce[...] tru de creaţie. Cuvintele sunt vec[...] ele sunt ale oricui. Ci izvorul reînoi[...] noastre nu are chip de'nstrăinare. C[...] vintelor li se poate ridica parav[...] opac, dar izvorul limpede ca sănăt[...] tea se va strecura spre luminiş, şi [...] se va găsi niciodată destulă umbră [...] lume, care să-i înnece nădejdea [...] licărire.

Am înălţat în urma noastră mun[...] de granit ai suferinţii, ai muncii p[...] severente, luminate de uman, pent[...] ca, peste ei, să nu mai treacă, dint[...] cei rămaşi în urmă, decât luptăto[...] tăcuţi şi uitaţi ai puterilor binelui.

Dar iată în faţa noastră altă gloa[...] dispusă spre orbire, spre umbră. I[...] aruncă lumină. Oare până la ce adâ[...] curi va pătrunde lumina? Câţi dint[...] aceştia vor fi luaţi alăturea? Cei al[...] de natură, trebuie lămuriţi, pentru [...] putea fi buni şi aleşi pentru nea[...] Lămurirea se va impune, se vor [...] cerca puterile. Îi aşteaptă imagin[...] turnurilor de biserici, şuvoaiele de ap[...] răscolitoare de puteri, ce astăzi [...] pierd sub poale de Carpaţi, graniţe[...] dărăpănate ale ţării, trupul ciuruit [...] poporului, cântecele noastre de slav[...] În ei, în cei ce vin, se găseşte suflet[...] torturat al lui Horia şi bunătatea tr[...] cică a lui Dromihaites. Dar printre [...] se strecoară şi umbra lui Ieremia Goli[...]

Lupta decisivă se dă în noi. În fi[...] care veghiază, într'o parte, un înge[...] un Prometheu, care caută să ne ridi[...] spre mai multă lumină, spre uma[...] în cealaltă parte, veghiază un demo[...] care ne târeşte în umbră, spre moarte[...] voinţii, a gândurilor mari şi a simţi[...] curate, spre animalitate, spre cantitat[...] În cei slabi şi mulţi stăpâneşte dem[...] nul, în puţini biruie îngerul. Istor[...] biruinţelor puţine şi mari, de Arha[...] ghel, e însă singură spre etern. Istor[...] animalelor, a cantităţii, o uităm întreag[...]

Asupra celor mulţi, cari vin, ned[...] prinşi cu furtuna, se va năpusti dem[...] nul cu isvod de întuneric pentru ţă[...] nirile de soare. Cine va plivi din grâ[...] curat, rădăcinile de buruiană? Rob[...] forţelor de distrugere, nu!

Pe cerul nesfârşit de noapte, r[...] mân totdeauna câţiva bulgări de fo[...] Întunericul, din veci încă, nu s'a în[...] ţeles pe sine, ci bulgării cei număraţ[...] sunt singura conştiinţă a Universulu[...] Cine s'ar apuca să aprindă tot întu[...] nericul albastru? Asemenea, pe pă[...] mântul învelit de umbră, sunt şi ajun[...] câţiva luceferi ai limpezimii.

GEORGE MACRI[...]

Omul din fântână

Se apropia de zori. Liniştea rece acoperea ogoarele îngălbenite de toamnă. Tristeţi se desfrunzeau din porumbiştile aurii ca nişte minsori mahmure şi lunecau ireal. Pândarul Petre Ursu păşea încet pe haturile ţarinilor, având un hârleţ subsuoară, cu mâinile vârîte în mânicile sumanului, şi pândea să nu vie vre-un hoţ. Opincile îi erau pline cu apă strânsă din roua de pe buruieni, care-i pătrunsese prin obiele până la pielea picioarelor. Îi era frig. Nici un sgomot nu-l tresărea. Dinadins plecase Sâmbătă noaptea, ca în zorii acestei Duminici să poată da de cineva. Ceaţa, care curgea lin dinspre răsărit, ca un ecou prin glorii, rămase în urma timpurilor neînscrise în inelele plantelor, îl învăluise într'un întuneric prea singur şi prea greu. Era însă şi un punct cardinal de orientare, căci, simţind-o de unde vine, ştia că de acolo trebuia să se ridice, ca aburii din ferigile pădurilor, dimineaţa, ca să lumineze podoaba lanurilor. Petre era aşa de iscusit în meşteşugul său că niciodată nu-l puteai simţi când se apropia sau când se depărta de lângă cineva. Avea un mers atât de uşor şi de şiret, că nici porumbiştile nu se clătinau când trecea prin ele.

După câtva timp de mers, ajunse lângă o căpiţă de fân. Vârî mâna într'ânsa şi-o scoase plină. Mirosi fânul, şi-l puse lângă hârleţ, subsuoară, şi porni înainte. Mergea foarte sigur, fiindcă nu odată străbătuse el locurile acestea, în toate părţile. În singurătatea sa rece, ca de munte întomnat, îşi făcea presupuneri felurite despre viaţa lui, despre viaţa altora, despre oamenii buni, despre oamenii răi şi despre tot soiul de animale.

Trebuia să treacă printr'un zăvoiu, ca să-şi scurteze din ocol. Şi trecerea aceasta o prevedea ca printr'o legendă închisă. Înainte de-a intra în arcadele întunericului din zăvoiu, se opri lângă o lespede de hotar, scoase luleaua, arsă la cap, o îndesi cu tutun, o aprinse, se aşeză pe piatră şi aprinse cu restul flacării, rămasă pe chibrit, paiele pe cari le smulsese din căpiţă. Un foc mic se încinse, luminând porumbiştile din faţa sa şi împrăştiindu-i umbra uriaşă prin ceaţa şi frunzişul celor din spate; — era singurul prieten care-l încuraja şi-l lumina în zilele mohorîte şi cu care putea sta de vorbă în voie. După ce, prin ultimele fire de iarbă, se scurse focul, Petre se sculă şi începu să se coboare spre tufişurile zăvoiului. De văzut nu-l vedea înaintea sa, dar îl ghicea aproape. După puţin, primele lovituri de nuiele în faţă îi dădură semn că a intrat în zăvoiu. Căută cărarea, ştiută numai de el, care începea de lângă un plop trăsnit, ce ducea deacurmezişul şi apucă pe ea. Se mira singur de curajul ce-l avea şi îşi rezuma părerile că nimenea din sat, afară de dânsul, n'ar fi în stare să facă slujba de pândar al ogoarelor, să iasă noaptea în câmp, fără nici o teamă că ar putea întâlni ceva — sau „câte nu se întâmplă noaptea", încheia el. Frunzele răchiţilor cădeau de încărcătura roui, deasupra sa, sunând veşted, şi asta îi plăcea grozav. Ajunse la o rarişte unde nu mai erau răchiţi ci doar tufe răzleţite ici, colo. Stingându-şi-se luleaua, dânsul, spre a se putea bucura mai departe de şoşotul frunzelor căzute, începu să lovească, leneş, cu hârleţul în tufe. Lovind aşa distrat tufă după tufă, dădu de una de unde sări, cu somnul glumeţ şi rupt, un iepure, strecurându-se prin întuneric. De văzut nu l-a văzut, dar i-a simţit sperietură de iepur, cât şi direcţia pe care o luase. „Măi, să fi avut o puşcă" sfârşi el, pornind mai departe. Ajunse şi la ultima tufă. Hotărî să lovească într'ânsa mai tare, aşa ca pe sfârşite. Să lunece vre-un semn pe sub crengi... „Aşa... Da... Ce plăcut e să simţi că tu eşti tare şi cineva temându-se de tine, fuge". Apucă hârleţul cu ambele mâni, îi făcu vânt şi plesni cu el în creştetul tufei. Din avânt, fierul hârleţului rupse crengile şi atinse ceva ce sună a os, a ceva tare, a ceva nefiresc. În acelaş timp, un strigăt ascuţit şi nearticulat lovi pe pândar şi-l înţepeni lemn. O mogâldeaţă nelămurită se smulse din tufă, clătinându-se de vre-o câteva ori, fugind în direcţia, spre care se pornise Petre. Pândarului i se păru că din urletele celui lovit înţelese cu greutate doar: „spânzur, spânzurat, mort" sau aşa ceva. „Bre, dar asta ce-o mai fi" îndrăzni să gândească pândarul, fără să se clintească din loc. O căldură neobişnuită îl cuprinse. Părea că fierbe. Apa din opinci se înfierbânta prea tare; îl frigea. Duse mâna la cap, să şteargă puţin arşiţa care-l ardea. Atinse părul. Era înţepenit ca pe o perie. Întrebările curgeau stol, dar la nici una nu putea găsi vre-o explicaţie, vre-un răspuns. „Cine ar putea fi?", asta-l chinuia. Mai auzi câteva clipe urmele necunoscutului prin porumbişte, căci urechea sa era în stare să prindă sgomotele cele mai slabe, apoi totul se pierdu în linişte şi întuneric. O suflare de vânt sbici scurt căldura din Petre, amestecând în trecere frunzele din tufişuri. Pândarul slăbit de spaimă, ca şi când ar fi ridicat cine ştie ce greutăţi neînchipuit de mari, se urni cu greu din amorţeala, care-l înţepenise pe loc. Încet-încet, începu să păşească. Capul îi era tulbur de gânduri. Abia pe ici, pe colo i se lămureau unele lucruri. Nu mai ştia ce direcţie să ia. Căuta, pe cât îi sta în putinţă, să nu se mai atingă de crengile tufelor. Când frunzele îngroşau şoşotul lor în cădere, Petre se oprea pe loc, cu răsuflarea reţinută, şi asculta. Urechile îi ţiuiau îngrozitor. În toate părţile, sub toate tufele, zărea ceva. Zărea duşmani, hoţi care-l pândeau. Se oprea. Striga din răsputeri, cu mâna încleştată pe hârleţ: „Cine-i" ?! Ecoul străbătea în toate părţile: cine-i—cine-i—cine-i, şi-l strângea în acelaş răspuns. N'avea însă cine să-i răspundă. Alerga mai departe. Greşise cărarea. Revenea la loc, iar pornea. Deşi era pe aceeaşi cărare, n'o mai recunoştea, o vedea în alte chipuri. Începu să rătăcească. Devenise nervos. Singur nu mai pricepea

✝ George Stratoiu

Par'că e un blestem pe tânăra literatură bucovineană. După sfârşitul sguduitor al lui Mihai Horodnic, poetul apelor şi-al dragostei, s'a dus şi Ion Roşca. Amândoi prea tineri ca să-şi poată arăta plinătatea, cu cari i-a dăruit Dumnezeu.

În toamna aceasta cu atâta moarte, George Stratoiu a fost răpus de-o boală, care bate mai des în uşa oamenilor buni şi săraci. Îngerul morţii a venit într'o Duminică de Noembrie. George Stratoiu i-a simţit suflarea cu brumă şi nu s'a svârcolit. Se spune că a fost o moarte liniştită. Aşa cum se scutură frunzele fagilor bucovineni.

Deşi ţintuit un an pe scândurile unei camere de spital, deşi cei mai mulţi prieteni, pe cari i-a onorat cu colaborarea, l-au uitat, deşi Duminicile i-au fost triste şi singure, George Stratoiu n'a plâns. Şi nu s'a revoltat. Ci, cu o înspăimântătoare luciditate, şi-a notat agonia în câteva poeme, cari ne sguduie.

George Stratoiu auzea paserile măestre, cu coroniţe de aur pe creştet. Veneau gnomi de zăpadă la el. Poate şi Rautendelein. Şi, când brumile stelare se cerneau pe ochii lui cuminţi, inima i se deschidea, să curgă, dinlăuntrul ei chinuit, lumina cea mare, din care noi, iconarii, ne-am cuminecat.

Mihai Horodnic, Ion Roşca şi George Stratoiu — moartea lor zideşte biserici în sufletul nostru, în cerul, în care credem cu toată temeinicia noastră rumânească, ei se vor gândi la destinul mare al cetăţilor noastre, e vis.

MIRCEA STREINUL

ce e cu el. Intr'un târziu ieşi pe câmp. Parcă începea să se zorească şi parcă nu; totuşi, i se părea că lucrurile încep să se lămurească puţin câte puţin dar foarte vag. Apucă peste ogoare, în neştire, de-a dreptul. Strigătele acelea, grele de înţeles, stăruiau în el, ca durerea unei răni deschise: „cine putea fi?".

Se îndreptă, ca împins de ceva nevăzut, şi fără să-şi dea seama, spre fântâna ţarinei. Mergea împotriva vântului, care se întărea din ce în ce dinspre răsărit, dar nu-i simţea deloc răceala tăioasă. I se părea că, iată, chiar dinaintea sa, vede cumpăna legănând un stârv în loc de ciutură. Ar fi vrut să ştie cât de rău l-a lovit pe necunoscut, dar dela cine?

Cu cât se apropia de fântână, ceva greu i se aşeza pe inimă, şi obosea. Peste puţin ajunse. Când fu aproape, desluşi prin ceaţa întunericului cumpăna, dar, cu mirare şi spaimă, văzu partea de care se leagă ciutura, aplecată în fântână. „Dar asta ce-o mai fi?" încercă să reflecteze Petre. Se uită în lăuntru, dar nu putu să vadă nimic. Petre ştia că nu e ciutură, ci doar un lanţ sfârşit cu o bucată de sârmă, de care se lega vadra sau altceva de scos apă. Crezu că cineva legase un bolovan, cufundându-l în fântână. Explicaţia asta îl linişti. Apucă strâns cu mânile de lanţ şi începu să tragă în sus. Mergea uşor. Poate că nu e nici un bolovan. Indată însă simţi greu şi auzi în fântână sgomot de apă. Trăgea anevoie. Apa, plescăind, recăzând ca şi când ar fi tras o vadră spartă... Petre însă trăgea mereu, schimbând din mână în mână lanţul. Apa scursă recădea cu sgomot şi-l înfuria. Cumpăna scârţâia. Deodată, lanţul terminându-se, Petre simţi în mână sârma. Apoi, când se aştepta să dea de bolovan, dădu de ceva moale şi rece ce semăna a păr. Trase repede înspre el şi se pomeni lovit de un corp străin, negru, legat cu sârma cumpenei de gât. Pândarul scoase un răcnet, scăpând în acelaş timp greutatea din mâni, care recăzu, sbătându-se de pietrele pereţilor fântânii, din nou în lăuntru. Incepu să tremure de parcă l-ar fi scuturat cineva. „Măi, asta ce-o să fie?" Nu stătu mult pe gânduri, ci apucă de lanţ şi trase iar. Greutatea i se păru prea uşoară faţă de puterile, cu cari se trezi. Nu mai avea timp să se încredinţeze că, dacă trăgea, îl zugruma pe necunoscut, iar dacă-l lăsa, se'neca şi tot nu scăpa cu viaţă. Se lumina de ziuă. Petre începea să vadă mai desluşit lucrurile din jur. I se părea că timpul trece prea repede şi el nu putea să dea nici un ajutor nenorocitului. Din nou îl prinse de păr. De astă dată îl trase cu putere spre el, ca să-l poată aduce la mal. Omul din fântână se isbi cu faţa în pieptul pândarului. Acesta se clătină. Işi reveni îndată aşezând pe mal pe necunoscutul înţepenit. Il deslegă repede de pe sârma, care-i pătrunsese în gâtlej, de greutate, şi începu să-l cerceteze. In creştetul capului era sânge închegat, amestecat prin păr, sub care se ascundea rana. Faţa îi era ruptă, carnea întărită spânzura, lăsând să se vadă rânjetul gingiilor, pe cari se aşezase mătasa broaştei şi lipitori. Un ochiu era spart, din care lumina se scursese spre lumină, iar celălalt, bulbucat, privea fix, înspăimântat. Ceeace isbea privirea pândarului, era limba scoasă de culoare vânătă-liliachie. Nu-şi putea explica tot ce se întâmplase cu acest nenocit, de l-a găsit cufundat în fântână. Nu văzuse nici odată în viaţa lui vre-un om înecat şi nici spânzurat. Aşa că nu era în stare să-şi explice dacă omul din fântână se înecase, sau îl spânzurase el, Petre, trăgând de două ori de lanţ. Auzise însă, de pe la oameni că numai spânzuraţilor le iese limba şi-s vineţi. I se făcea ba cald, ba rece, ba cald, ba rece şi nu era în stare să mai gândească nimic. Totul se învârtea, parcă, în jurul său, ameţitor. Ii venea să urle, să ţipe. Vedea în toate părţile jandarmi ce se îndreptau ameninţător spre el. Bătăi, loviri. Apoi morţi... morţi... cranii sparte... înecaţi cu faţa mâncată până'n gâtlej, prin care se scurgea nămol... Spânzuraţi legănându-se sinistru pe zeci de cumpene, cari scârţâiau înebunitor. Să fugă?... N'avea încotro. Ii era teamă. Să strige după ajutor? nu era în stare. Furia şi enervarea începu să-l cuprindă. Şi deodată, Petre începu să lovească, cu picioarele, cu ascuţişul hârleţului, cadavrul. Sângele i se urcă la cap. Intărâtat peste măsură, lovea, lovea cum îi cădea la îndemână, pe omul din fântână. Nu-şi dădea sama de ce face. Opincile pândarului se însângerară, carnea cadavrului, amestecată cu lut, se împrăştie bucăţi. Petre lovea. Apoi apucă grămada de carne, pe unde credea că mai sunt subţiori, o ridică, era grea din cauza sumanului plin cu apă, se uită în toate părţile, o săltă, şi-o aruncă iarăşi în fântână. Apucă hârleţul şi începu să arunce lut deasupra. Pământul cădea plescăind în apă, peste mort, prin apă. După un timp nu se mai auzi plescăiala valurilor.

Când soarele se arătă curat de după deal, Petre acoperise fântâna. De undeva, din sat, de departe, clopotele vesteau începutul litiei. Pândarul, desbrăcat de suman, cu hârleţul în mână, luă calea sunetelor şi începu să fugă spre biserică, să-şi mărturisească păcatul: „Am ucis!... Am ucis!..."

Dar nimeni nu l-a văzut să intre într'ânsa.

GEORGE DRUMUR

10 DECEMVRIE

Ne-am dat clocotului şi svâcn
curate a inimii tinereşti. Şi simţe
că servim un geniu bun, cu m
mai mare decât puterea faptei n
stre. Am cunoscut fericirea lup
pentru lumină.

Ion I. Moţa (Despre toamna lui 19

In ce cuvinte se poate scrie desp
o zi în care reculegerea cuprinde tors
unui „spasm al naţiunei bolnave
mişcarea din 1922 „născută spont
din sufletul masei studenţeşti, suprap
sufletului naţiunii", — cuprinde scr
tare de veghe în fiecare an, priveghe
la capătâiul unui mort de strigoi d
care sufletul se răsuceşte să trea
prin vămile văzduhului.

10 Decemvrie până acum a fo
o singură zi. S'au înlănţuit din el,
atunci, noian de puteri în braţul cel
mai aţintit chip de bronz cu ochi
azur.

10 Decemvrie, prin luminile c
ruia se văd adâncurile şi năzuinţe
acestui neam, se cunosc, se recunos
se înfrăţesc pe drum greu de sânge
sudoare, jertfă crud împăcată şi s
nină, spre un alt 10 Decemvrie,
descătuşare interioară şi împlinire.
mereu va trebui să fie un 10 Decem
vrie în linia generaţiei noastre, în se
sul ei istoric, până la restaurarea
inimile vredniciei româneşti a încr
derii şi demnităţii neamului nostru,
de aci încolo un 10 Decemvrie v
plana întotdeauna cu sclipire de fo
din olimpul geniului bun, răsădit î
inima acestui loc sub soare.

10 Decemvrie, stea îndurerat
răsărită din semn de fulger, desfacer
de lumină cucernică în întunerec d
păcate, — icoana de veacuri pentr
rugăciunea, care va să pătimeasc
pân'la mântuire, în sănătate de luptă
biruinţă de viaţă, în tăcere legionară
în freamăt legionar, în săvârşirea le
gionară, chip de putere în stâncă de do

Nimicnicia sufletelor laşe ori de
şerte de ei, din ţărână, îngenunchiată
va privi zădarnică şi umilă spre ochi
de eternitate.

V. G. COSMA

Va trebui să mergem la jurământ
şi nu va fi nici o tăcere
mai frumoasă ca pumnul de pământ,
care ne va culege cuvintele
şoptite de toate mormintele
şi crucile sufletului nostru.

MIRCEA STREINUL

Maglavitul şi alte semne şi minuni

„Dacă voi veţi tăcea, pietrele vor striga".

Evenimentele mari depăşesc gloata şi nu ţin seamă de imbecilitatea ei. In zilele noastre se succed, uluitor, semne şi minuni în faţa cărora mulţi rămân consternaţi, mulţi zâmbesc sceptic, dar peste gestul sec, al acestor manechine de muzeu, rătăcite printre vii, legiuni întregi de români hotărîţi, calcă dispreţuitor, se'nchină celui Prea Inalt şi lucrează cântând, desgroapă virtuţi şi credinţe, le sfinţesc cu jertfa vieţii lor şi le-aşează, pietre tari, la temelia lumii noui pe care o zidesc. Muncesc tineri aspri ca natura, muncesc muncă dură de robi, de robi ai credinţelor lor, căci şi-au găsit axa făpturii în credinţă şi'n semnele vremii, şi-au găsit puntea mântuirii lor, întinsă chiar la marginea prăpastiei, spre care erau târîţi pentru a fi rostogoliţi în genuni mistuitoare, ca nişte condamnaţi.

Ei n'au avut copilărie, ei n'au avut idealuri, n'au avut Dumnezeu. Au fost asvârliţi în lume fără busolă, au fost trimişi în răsboiul vieţii fără arme, goi, flămânzi şi mizeri, copii nimănui.

Aşa i-a „crescut" „România Mare" de după răsboiu, aşa i-a batjocorit, aşa a vrut să-i sufoce în şcolile ei, azile de nebuni şi ateliere de ucidere lentă al sufletului celui mai curat, al copiilor neamului acestuia.

Nici străjerii din veac ai credinţei noastre — cu rari excepţii — nu s'au mai gândit la ei. Au fost abandonaţi de toţi ca nişte urgisiţi, pentrucă se pustiise sufletul mai marilor noştrii de duhul de jertfă şi mamona-şi găsise cald sălaş în sânul lor.

A trebuit să vină un arhanghel cu sabie de foc, să lovească fiara care ne pregătea mormântul, să dea alarma prin trâmbiţi de nădejdi, ca, apoi, prin puterea faptelor, să adune în jurul lui, tot ce-a mai rămas inimă curată şi voinţă eroică în mocirla'n care ne sbatem de douăzeci de ani aproape. Acestui „s e m n" pornit sub steagul Voevodului Mihail, mai marele oştirilor cereşti, i-s'a „zis împotrivă", i-s'au împotrivit toate forţele organizate ale lui Satan, — acel „civitas diaboli" şi a ridicat toate uneltele asupra lui. Dar „semnul" n'a căzut, semnul stăruia şi se ridica strigător, în tăcerea celor ce se temeau de el, în amuţirea asta criminală ce-i copleşea pe toţi, atunci când vestea bucuriei trebuia strigată la toate răspântiile. Au tăcut dascălii, au tăcut tăcere de mormânt meşterii noştri învăţători de lege, dar biciu de mustrare peste tăcerea lor mişelescă, au început a striga pietrele, după cuvântul Scripturii, a început a se răzvrăti firea împotriva blestemaţilor şi-a docţilor tâlhari de ieri şi de azi ai României. A început a cuvânta, în locul celor chemaţi, în locul sacilor infalibili, tobă de carte dar uscaţi la suflet şi pustii de viaţă ca deşerturile africane, a început a grăi în locul lor o piatră răsărită din glia scăldată de apele Dunării: Petre Lupu, piatră de'ntărire în credinţă pentru cei curaţi şi piatră de scandalizare pentru argaţii lui Satan. Petre acesta, piatră cuvântătoare, se ridică la margine de ape, ameninţătoare pentru nelegiuiţi şi farisei, dar semn de izbăvire celor ce mărturisim credinţa întru care ne-am botezat şi ne renaştem.

Aceste două sunt temeliile pe cari se'nalţă zidurile Româniaei noui, iar mâne vor fi pilaştrii acesteia. Este energia telurică, munca şi disciplina, purcese din ordinea naturală, iar pe deasupra, binecuvântarea ce vine din ordinea cea mai presus de fire, întărind prin minuni credinţa şi puterile ei: dragostea şi duhul de jertfă.

Cu toată evidenţa şi necesitatea primului fenomen natural, i-s'a căutat mereu înlăturare şi această intenţie nu se ascunde nici faţă de cel de-al doilea. Dar fiind acesta purces din ordinea supranaturală, oare ce i-se poate opune? Ce i-s'a opus vreodată? Ce i-s'a opus când la apele limpezi şi liniştite ale Iordanului, acum două mii de ani, a semănat Iisus cuvântul adevărului şi l-a întărit cu minuni? Ce i-se va opune acum la apele albastre ale Dunării, când răsună în urechile noastre cuvântul umilului trimis al Domnului, pentru re'nvierea credinţii, pentru regenerarea unui popor şi pentru mântuirea unei lumi creştine din ghiarele satanei care ne'ntinde curse ademenitoare dela răsărit?

De două mii de ani, până'n zilele noastre, nu s'au mai săvârşit minuni atât de mari ca prin ciobanul acesta şi scăpătase credinţa în sufletele oamenilor, dar Dumnezeu n'a vrut să-i lase pradă necredinţei şi mercenarilor roşii ai puterii întunericului.

Petre Lupu a fost trimis hotar între două lumi, râu de foc să ardă puhoaiele păcatului ce ne ameninţă şi să păzească dumbrava în care prin el şi dela el, va re'nvia şi va rodi virtutea, pe ruina zilelor de urgie şi blestem pe cari le-am trăit.

La picioarele ciobanului aleargă mulţimile, cuvintele lui apleacă frunţile cărturarilor, înmoaie inimile tiranilor; cei trufaşi se'ntorc umiliţi, cei vârtoşi la inimă îmblânziţi, cei necăjiţi înseninaţi, cei bolnavi sănătoşi iar minunilor şi simplităţii lui biblice, nimic nu-i rezistă, nimic decât judecătorii din neamul celor ce-au osândit la vremea sa pe Fiul Omului, aliaţi cu oarecari vânzători, recrutaţi dintre noi.

Dela aceşti judecători, vrem cuvinte răspicate, nu fraze savante şi'ncurcate în consideraţii de dubioasă provenienţă ştiinţifică, pentrucă nu sunt decât două atitudini: crezi sau nu crezi, iar dacă nu crezi, explici ca să poţi să nu crezi.

Luminaţi-ne, cărturarilor! Explicaţi-ne toate minunile, după canoanele ştiinţei, şi ne vom lepăda de ele, ne-om desbrăca de credinţa în ele, şi-om ancora-o tot mai sus în regiuni nepătrunse de sfredelul înţelepciunii omeneşti. Sfredeliţi cerurile şi ne vom muta mai aproape de ele, pentru ca deasupra lor să găsim altele, sau faceţi-ne să ştim să pricepem totul şi nu vom mai crede în nimic!

Ca să ne lepădăm, însă, credinţa în minuni, trebue să le dăm acestora o explicare ştiinţifică, precisă, matematică. Altfel nu se poate! Altă cale nu există. Mulţi s'au trudit să ne lumineze, dar, pe lângă savanţi, s'au arătat şi sportsmeni, cu pretenţii nu glumă, însă cine va zice oare că polilogia unor jidovei, sau a unor inşi ca: Paulian, Stănescu, Ghiulea (etc. 0. 0.) şi-a altor pigmei din lumea ştiinţei — este o explicare? Cine nu vede oare zădărnicia articolelor comise de aceşti măscărici de bâlciu şi ciocli ai ştiinţii pozitive?

Se sbat în neputinţa lor, cu un zel impresionant, printre teorii şi consideraţii, cari nu pot lămuri pe nimeni. Cine nu vede zăpăceala care i-a cuprins pe aceşti titani ai prostiei omeneşti? Pe cine vor să mai îmbete cu teorii pe cari n'au nici măcar îndemânarea să le expue corect?

Dar ei înşişi trebue să fie cei mai convinşi de propria-le rătăcire şi atunci ne'ntrebăm: până când vor să ne mai lovească, să ne mai insulte la adăpostul ştiinţii? Nu se gândesc oare că undeva în sufletul nostru stăruie revolta încătuşată, care va izbucni clocotitor şi va cădea năprasnică şi ne'ndurătoare peste capetele profanatorilor credinţii din bătrâni? Până când vor să mai prelungească oare dogma orbirii în faţa evidenţii? Luaţi aminte „bărbaţi israilteni" dela „Zorile" şi de prin alte coteţe şi ghettouri, că e zădarnică toată schelălăiala voastră! Aduceţi-vă aminte că un fariseu din neamul vostru mirositor, acum 2.000 de ani, v'a învăţat cu dreptate, zicând: „Ce vreţi să faceţi? Că de va fi dela oameni lucrul acesta, se va risipi. Iar de este dela Dumnezeu, nu veţi putea să-l risipiţi, ca nu cumva şi luptători de Dumnezeu să vă faceţi" (Fapte, V, 38, 39).

LIVIU STAN

CREDINȚA

„Credința zugrăvește icoanele'n biserici", a spus poetul, prescurtând în predicatul cugetării un câmp de înțelesuri. Icoanele de credință, fiecine le dă viață în măsura însufleţirii sale. Iar Românul însufleţit din veacuri de icoanele dreptății, curățeniei şi blândeţii şi-a plămădit firea pe calea fără greş a virtuţilor credinţii. Te miri că-l vestejeşte viclenia, că-l răscoală strâmbătatea şi că, totuşi, le îndură cu supunere? Te uimeşte neîncrederea în străini şi sufletul deschis intre ai lui? Citeşti în ochii lui mânnirea omului bun, omului liber, căruia i se dă cinstea omenească ce i se cuvine? În isprавă, în cântec, în punere la cale se vădeşte cugetul drept şi cumpănă înțeleaptă a firii lui. Românul e omul credinții, omul luminii.

Astăzi, orânduirile târgoveților şi năpădirea păgânilor îl năpăstuesc şi-l clatină. Ce se va alege din credința lui, care mereu l-a călăuzit spre bine? Nu sunt oare astăzi legiuirile şi legăturile între oameni date pradă unui duh rău? Comoara cea mai de preţ a sufletului românesc, virtuţile binelui creştinesc, din care îşi trage puterile, stau de izbelişte sub năvala orânduirilor şi seminţiei păgâne. Dar încă mai răsare şi se înaltă în inimile româneşti credința închinată icoanelor curate, şi sufletele creştineşti răspund chemării de veacuri a neprihănirii neamului.

„Cum florile'nde ele graiu de miresme schimbă".

*

Născut român şi creştin de legea răsăritului, crezi că poţi şterge din tine pecetea neamului şi a credinţei? Eşti şi rămâi om al sufletului neprefăcut, al ochiului limpede, al năzuinţei către înalt, porţi sădite în fire poruncile credinţii lui Isus.

In casele bunicilor noştri icoanele stăteau spre răsărit, postul era sfânt, sărbătoarea era a lui Dumnezeu. Povara vieţii o duceau cu mulţămire, călăuziţi de înţelepciunea simplă a datoriei necârtite. Ei nu cunoşteau luxul uşuratec al gândirilor „gingaşe", nici petrecerile viclene ale deşteptăciunii goale. Cugetarea lor era cucernică înălţare în contemplarea adevărurilor veşnice asupra vieţii şi a morţii. Ei nu luau în deşert nici surcica, nici pe Dumnezeu. Morala lor era sănătoasă, aşa cum se statornicise din îmbinarea credinţei strămoşeşti cu legile traiului. Era etica cinstei şi temeiniciei, care izvodea oameni de ispravă şi de faptă dreaptă. Ei acopereau sub blândeţe străşnicia credinţei lor şi înfierau ceeace era rău sau netrebnic numai cu dojana că „nu e frumos". Suflete de iasomie în oameni dintr'o bucată ca trunchiul de fag, intre credința, cugetarea şi fapta lor nu era neîndinţare sau şovăială.

Cu asemenea oameni era uşor să duci o ţară. Inimile supuse cu cinste dreptăţii şi datoriei erau legate trainic întreolaltă pe plaiul obştesc al neamului, şi durau pod neclintit zbuciumărilor istoriei. Astăzi din popor se mai înalţă icoana de cleştar a firii româneşti, blândă, vânjoasă, urând amestecul, înnoirile străine, iubitoare de aşezare, de obiceiuri şi orânduiri vechi şi încercate. Credinţa de demult mai însufleţeşte munţii păduroşi şi şesurile mănoase, dar se opreşte la zidurile târgurilor.

*

Cugetul drept, inima cinstită şi sufletul senin înfloreau pe moşia noastră, când flacăra vânătă a vicleniei, a pândei hoţeşti şi a dulcegăriei prefăcute şi jăcmănitoare a năvălit sub chipuri roşiatice şi cu glasuri piţigăiate dinspre miază-noapte. Bălaria nouă a necredinţei otrăvitoare s'a înrădăcinat la noi sugând de rod ogorul grânelor curate. Străinul pripăşit nu s'a supus credinţei româneşti, care l-ar pierde. Din necredinţa lui şi-a făurit uneaItă de izbândă asupra credinţei româneşti. Şi pe cât de tare se întemeia ţara pe credinţa noastră, pe atâta o surpă necredinţa lui. Lege, ţară neam, sunt cuvinte sfinte nouă şi goale lor. Porunca de sus ne află grabnici şi supuşi la împlinire, iar pe ei scârbiţi şi puşi pe fereală. Noi ducem cu drag partea noastră de povară, ei o ocolesc, căci ţara şi neamul acesta nu sunt ale lor, ci numai sângele supt. Dar pe ei atât de mult i-a înverşunat necredinţa, încât de dânsa vor pieri. Omul neputincios de credinţă, e mort. A fost o seminţie care a scuipat, a biciuit şi a răstignit pe Messia Cel Născut din Fecioară, şi nu s'a mântuit. Închegat în urmă, odată de veacuri un desrobitor să-i dea lumea în stăpânire. Dar când acela s'ar ivi, îl vor lovi cu pietre şi-l vor ucide. Căci sufletul lor mort credinţei a rămas numai rânjet, răutate şi pizmă.

Aceştia sunt duşmanii cei mulţi şi tari ai credinţei noastre. Pe nesimţite ei au otrăvit oraşele şi noi, copiii străbunilor credincioşi, ne deşteptăm într'o zi schimbaţi şi rupţi dintre ei, cu sufletul înveninat şi cugetarea strâmbă. Beţia uşuratecă a ideilor moderne ne-a mânjit simţirea curată. Dragostea, virtutea, datoria, cinstea — toată comoara credinţei de demult se clatină în noi şi cu ochii legaţi păşim fluerând în tabăra duşmanului. Păgânia şi necredinţa se lăfăesc azi în toate cărţile de învăţătură. „Descătuşarea" gândirii, rămasă zănatecă, a înarmat mâna străină împotriva chiagului sufletese care făcea trăinicia neamului de demult.

„... noi nu credem în nimic"

„decât că doi şi cu doi fac patru" este lozinca sceleratului care dădea milostenie cinică de dragul „umanităţii". Şi astăzi trufaşii păgâniei nu mai cred nici în asta, totul este relativ totul e după cum, viaţa nu are leg decât pe ale poftei. Cine mai trăeşte din bunătate, jertfă, ascultare? Hai să dăm şi noi din umeri şi să ne facem loc cu coatele, fiecare pentru sine şi dacă striviţii în drum se vaetă, să le dăm pumni să tacă. Insul îşi este sie-şi idol şi răii stăpânesc mulţimea, huzurind în pofida ei. O, dacă necredinţa de sus s'ar răspândi în gloata răbdătoare, toată goala clădărae a stăpânitorilor s'ar prăbuşi în prăpastia însângerată!

Dar neamul e încă sănătos. Sub spuza de deasupra credinţa din adânc înfloreşte răzbunător către viaţă nouă. Un viteaz nenumit e purtat din gură în gură şi din suflet curat în suflet curat, năzuitor să întemeieze în orânduiri mari credinţa păstrată în obiceiurile mici. Se vor cutremura păgânii şi înstrăinaţii când glasul arhanghelesc al renaşterii va răsuna neamului acestuia al credinţei drepte!

BARBU SLUŞANSCHI

Cu prilejul unei cărţi

Cunoscuta cercetătoare a datin şi credinţelor poporului românes vajnica luptătoare naţionalistă de şi de azi, d-na Elena Nicul Voronca, îşi adună în acest vo poeziile din alte vremuri, când sufl vibra'n entusiasm de tinereţe şi apri dragoste de ţară. Din pragul an plecaţi să nu se mai întoarcă, autoa poartă frumosul gând de-aşi cinsti s daniile de-o viaţă botezată 'n sbuci şi vis, prin închingarea lor în vol In copciile versului vechiu se s crâmpee de crâng macedonean părtat, pe unde moşi şi strămoşi şi fi distrămat gândul mucegăit în te niţă grecească, sau melancoli de toam plânse la graniţi despărţitoare de fr ce nu mai sunt. Peste tot vibrare cald naţionalism, care scoboară, drumul spre plinire — prin temn jilavă, legând mai clar inelul jertfel noastre de totdeauna cu cele prezent *„Odată am cântat o horă | O tris horă am cântat | Iar tinerimea a J cat | Cu veselie mândră horă | In p uşor şi legănat | Precum e datina horă"* (pag. 16). In sărăcia poeziei b covinene de dinainte de marele ră boi, volumul d-nei Elena Niculi Popovici îşi găseşte loc meritu adăugându-se la celelalte opere a ei, cari constitue salbe de floare şi v în pomul vieţii ce plin de vară î fruntă toamnele şi apusul.

VASILE I. POSTEUC[A]